

Meie Aeg

N° 2 1939

Meie mõtted ja teed

„Sest minu mõtted ei ole teie mõtted ega teie teed minu teed, ütleb Jehoova. Sest otsekui taevad kõrgemad on kui maa, nõnda on minu teed kõrgemad kui teie teed ja minu mõtted kõrgemad kui teie mõtted.“ Jes. 55, 8. 9.

Inimese suurem õnn, suurem vara ja eesõigus on mõtlemine. Mis oleks siis, kui meil puuduksid mõtted!

Mõtlemist on nii kõrgelt hinnatud, et see on kujunenud teaduseks. Juba enne Kristust olid suured mõttetargad ja mõtlejatekoolid. On inimesi, kes on pühendunud mõtlemisele.

Suured on inimese mõtted, vägevamad kui ta ise. Mõtetega võib ta rännata kõikjale, meenutada möödunud aega ja vaadata tulevikku.

Imeliselt töötavad mõtted. Seal peatub mõte ühe pildi juures, vaadeldes seda igast küljest. Siis järsku kerkib ajju uus pilt, tõrjudes endise kuni see aeglaselt haihtub.

Vahest peavad mõtted omavahel ägedat võitlust. Üks mõte peab alla vanduma teisele. Mõnikord on vägagi raske võitlus, sest tagasi löödud mõte tõuseb ikka uuesti...

Tihti ujuvad mõtted kui üksikud pilvesagarad helesinisel taeval, liikudes vaikselt, üks tuleb, teine läheb. Vahest hakkab neid kogunema kui kõuepilvi, millest sähvivad välgud, tahtes purustada üksteisest. Sellisel hetkel inimene hoiab kätega oma pead, mis on valmis purunema mõtete kohutavast hulgast.

Ja nii keerlevad mõtted...

Mida siis üldiselt mõeldakse?

On tõesti palju küsimusi ja probleeme. Seal on leiva-, töö-, raha-, hariduse-, kunsti-, tervise- ja õiguseküsimused. Ja veel palju, palju muud. Mis on neist suurim? Kas pole mõned neist vaid kõrvalküsimused?

Ei saa öelda, et on puudu suure mõtteleenuga inimestest, siiski enamik mõtleb vaid nähtustele oma käekauguses ümbruses ja esikohal on väiklased silmapilgu- ja omakasuhivid. Otse hämmastavalt igapäevased on inimeste huvid ja mõtted. Ei ole suurt inimest, kellega saaks rääkida sisukaist mõttest, elumõttest üldse.

Ei suudeta lihtsalt süveneda sellesse, ja ometi, et näida oma vaimuvaesuses vaimukana, siis leitakse labaseid sõnu pilkeks...

Mõtlejad on kujundanud maailmavaateid, mida veel tänapäevgi peetakse enesestmõistevaks tõeks, arvestamata, et see on vaid inimese peaaju sünnitus.

Sellepärast ettevaatust tõekspidamisega, sest enamik neist pole tõed. Kuid harva kontrollime

oma laene, liig kaalumatuult usaldame ja oleme isegi uhked.

Ja mida on ütelnud need „teiste eest“ mõtlejad. Nende lauseid on tohtu kogu, toome siin esile vaid mõned.

„Hea inimene teeb sagedasti enam paha kui halvad.“

„Kurjust pole, oluliselt vaadates, olemaski...“

„Kuna inimkonnal pole üldist sihti, ega ka seaduste andjat Jumalat, siis pole kohustav ükski „sa pead“ või „sa ei tohi“.

Suured sõnad.

Kuid kurvem on see, et paljud haaravad sellest mõttetust, seadusitallavast lausest ja teevad sellest enesele seaduse, jumala, kelle ees kummar-davad.

Milline sisukas lause on antud meile Jumalast, mida Tema Vaimu sisendusest haaratud prohvet on kirja pannud!

„Sest minu mõtted ei ole mitte teie mõtted, ega teie teed minu teed, ütleb Jehoova. Sest otsekui taevad kõrgemad on kui maa, nõnda on minu teed kõrgemad kui teie teed ja minu mõtted kõrgemad kui teie mõtted.“

Jumala ja inimeste mõtete erinevuses on siin esile toodud mõõtmatu vahemaa: „Sest otsekui taevad kõrgemad on kui maa...“

Millest selline kohutav lahkumine? On toimunud lahkumine Jumalast, kes on inimese loonud ja annud temale mõtlemisvõime ja tahtevabaduse.

Juba alguses on inimene selles kõrvale läinud ja tõmmanud enesele hukatuse.

Aruanne inimestest, kes elasid viis tuhat aastat tagasi, kõlab järgmiselt: „Kui Jehoova nägi, et inimese kurjus suur oli maa peal, ja kõik tema südame mõtete mõtlemised üsna kurjad iga päev...“

Inimene on astunud oma Looja vastu üles ja hakanud mässama. Nad hüüavad ühes mõtte-tarkadega: pole mingit üldist sihti, pole mingit seadusteandjat, — meie anname ise enestele seadusi, meie tahame olla vabad!

Kas see pole vabevabadus. Kas me pole saanud oma suures vabadusihas oma mõtete orjadeks.

Mida rohkem ma vaatlen elu, selle avaldusi ja teadust, suurte mõtlejate väljendusi, tänapäeva inimest, tema meelsust ja mõttelaadi, seda enam olen veendunud, et Jumal on loonud elu ja annud inimestele seadused, mille järgi käies nad saavutaksid jääva õnne.

Hüljates Jumala ja tema poolt määratud tee ei jõua me kuhugi. Oma mõtteid ja mõttetarkust

edasi arendades ja selle järele sammudes satub inimkond labürinti, kust omal jõul pole väljapääsu.

Juba ligi kuus tuhat aastat on üksikud enam arenenud silmaringiga inimesed püüdnud inimkonda parandada, kuid tagajärjed ja tegelikud olukorrad kuni meie ajani näitavad, et nad pole seda suutnud.

On tehtud prohvetlikke ennustusi, on vaimus nähtud utoopiaid, kus inimesed elavad rahu, õnnes ja vendluses, kuid need lootused on purunenud.

Kas tänapäev ei tehta küllalt jõupingutusi, et viia inimkonda vastu hiilgavale tulevikule. On rahvaid oma juhtidega eesotsas, kes oma ideede ja mõistete läbiviimiseks ei pea alandavaks surve avaldamist teistele rahvastele. Oma sihtide saavutamiseks ei peeta ühtki abinõu halvaks. Inimkonna päid täidavad kohutavad sõjamõtted.

Teatud rahvad on oma noorsoo kasvatuse süsteemi korraldanud nii, et kuni hällist hauani käib sõjaline ettevalmistus.

Kuhu jõutakse nii välja? Kahtlemata järgneb sellele suur vaimne pankrott, mis ongi laialuslikult juba käes.

Kas tõesti inimene, kelle mõte on vägev ja suudab haarata kõike, ei jõua selgusele, millist teed ta sammub. Kas tõesti ei suudeta kord vabaneda igasugustest eelarvamistest ja mõelda ausalt. Panna käsi südamele ja küsida: Kuhu viib meie tee.

Ainult eelarvamistega täidetud, väiklaselt mõtlev inimene ei suuda näha seda tõsiasja.

„Teie mõtted ei ole minu mõtted, ega teie teed minu teed...“

Millised on Jumala mõtted ja teed inimsooga? Tema mõtted on rahumõtted ja tema teed tahavad inimest juhtida tagasi kaotatud kodusse.

Suurim mõte on lunastusmõte. Selle mõtte teoks saamisel avaldus suurim armastus. „Sest nõnda on Jumal maailma armastanud, et tema oma ainusündinud Poja on annud, et ükski, kes usub temasse, ei saaks hukka, vaid et temal oleks igavene elu.“ Joh. 3, 16.

Selle mõtte ja teo sügavus on nii suur, et meie, inimesed, kelle mõte on mõõtmatult lahutatud suurest Mõtlejast, ei suuda seda kunagi täielikult mõista.

Lunastusmõtte sisu oma täiuses on meile praegu mõistmatu. Inimene oma väikluses on kahjuks läinud isegi selle mõtte mõnitamiseni, rääkimata selle vastuvõtmisest ja hindamisest.

Meie ei vaja haridust, milles nähakse pääset, vaid vajame lunastust. Nii kaua kui inimkond ei tunne seda vajadust, on ta päästmatult kadunud.

Meie vajame hinge rahu. Jumalal on meiega rahumõtted.

Meie, rahutud inimesed, kes elame rahutuil aegadel, kas suudame mõista rahu tähendust ja vajadust.

Kas suudame keset linna tormavat elu, kus halastamatult häirib trammi hoiatuskell ja autode undavad signaalid, kujutada metsade sügavat rahu. Raske on kujutleda tänapäeva tormavas elus sellist pilti. Kui aga suudame seda, siis oleme võimelised tunnetama jumalikku rahu.

Rahu on mõtteline mõiste, seda ei saa näha, aga siiski peame püüdma seda vaadata.

Miks meie ei haara jumalikust mõttest ja teest, miks me hülgame selle ja parema meelega kobame pimedas teadmatuses. Kas meile pakutakse midagi halba? Vabastagem ometi endid meid orjastanud inimlikust mõttest!

Peame end ehk suureks? Tahame surra kangelassurma, ei taha lunastust. See paistab vääriru, sest tahame olla üliinimesed.

Kuulus üliinimese looja, mõtteteadlane Friedrich Nietzsche, kes rääkis julgeid sõnu ja mõtles suuri mõtteid, jäi õige väikeseks, kui jõudis teekonna lõpule. Aruanne tema elust on kahetsusväärset kurb. Ta varises enam kui kümme aastat enne surma vaimselt kokku ja viibis Jeena vaimuhaigete kliinikus — täielises hingelises hämaruses.

Ja mis oli tema elutöö ja looming? Võitlus ristiusu ja Kristuse vastu. Kuid ta ei lõpetanud oma võitlust võidukalt. Enne oma surma saatis ta veidraid, ilma sisuta kirju, millele alla kirjutas „Ristilöödu“ või „Dionysos“.

Jäi võitjaks see, kes alati on võitnud.

Nii on inimese mõtted ja teed. Tühjad mõtted, tühja läinud tee. Suurustlev algus, kuid mitte midagi ütlev lõpp.

„Sest minu mõtted ei ole mitte teie mõtted...“

Miks vangistame oma mõtted ja teenime maailma tühisust ja ometi asub meis igatsus Looja ja Lunastaja järele. Miks sumbutame selle igatsuse, mis suure lauliku Taaveti väljenduses on nii loomulik ja vägev kui hirve kisen-dus veeojade järele.

Hüüame ühes Paulusega, süvenedes suurde mõttesse Jumala lunastusplaanist: „Oh, seda Jumala rikkuse ja tarkuse ja tunnetuse sügavust! Kui ilmauurimatud on tema kohtumõistmised ja äraarvamatud tema teed.“

Inimene! Seisata ja kuulata! Otsi eneses jumalikke mõtteid. Sa leiad neid oma südamest, kui kõrvaldad sealt kõik, mis räägib sellele vastu. Olgugi, et sinu mõtted ja teed on nii kaugel sellest Igavesest, võid sa jõuda temani, saada oma Jumala juurde, sest temal on sinuga rahumõtted.

E. T.

Elav Jumal

Et kõik elav ja eluta loodus on saanud Jumala tahtmise läbi, seda tõendab kolm asjaolu: meie silmade ees avarduv otstarbekas loodus, inimese südametunnistus ja Jumala sõna. „Taevad jutustavad Jumala au ja taevaalaotus kuulutab ta käetööd. Päev peab päevale kõnet ja öö kuulutab ööle Jumala tarkust. Ei see ole kõne ega sõnad, millede hääl ei kostaks. Üle kogu ilmamaa käib nende kõla, maailma otsani nende sõna.“

Ja iga inimese südametunnistuses asub teine tunnistus Jumalast, „kuna nende südametunnistus ühtlasi tunnistab seda ja nende mõtted isekeskis kas kaebavad nende peale või ka kostavad nende eest.“

Kui otsekohene kristlane on tulnud veendumusele, et on olemas elav Jumal, siis ta ei rahuldu enne, kui on leidnud ühenduse kõigi maailmade loojaga. Ta tahab rohkem teada Jumala olemusest, tema iseloomust, tema soovidest ja nõuetest. Pole ju loomulik, et elame kuskil riigis ega tea, kas on seal üldse valitsejat või seadusi; kas oleme olenevad kellestki või oleme vabad. Kuna me ei saa astuda Jumalaga ühendusse nähtaval kujul, siis tekitab see meis veel enam soovi kõrvaldada saladuslikku linikut ja vaadelda Jumalat palgest palgesse. Kuningas Taavet väljendas selle igatsuse laulus: „Otsegu hirv igatseb veeojadele, nõnda igatseb mu hing sinu juure, Jumal. Mu hing januneb Jumala järele, elava Jumala järele; millal ma tulen ja näen Jumala palet?“ Prohvet Jeremia eelistab Jumala tundmist isegi rikkusele ja tarkusele: „Ärgu kiidelgu tark omast tarkusest, ja ärgu kiidelgu vägev mees omast väest, ärgu kiidelgu rikas omast rikkusest; vaid kes tahab kiidelda, see kiidelgu sest, et ta targa meelega on ja mind tunneb, et mina olen Jehoova.“ Ja Kristus lisas kõigele sellele: „Aga see on igavene elu, et nad tunneksid sind, ainust tõelist Jumalat.“

Kui Jumala tundmisest nii palju ära on olnud, siis on loomulik, et pühendaksime kas või kogu oma elu, et õppida tundma Jumalat. Aafrika ürgmetsades kummarduvad mustanahalised inimesed kivide ja puude ees. Terve loodus nende arvates on täis vaimusid. Häda sellele, kes mõne jumala oma palves või ohvriandes on unustanud! Põud, rasked vihmavalingud, õnnetused ja haigused on selle hooletuse tagajärjeks. Kurjade vaimude vastu võideldakse trummipõrinaga, metsiku tantsuga, ümber liikmete seotavate talismanide või nõidus-sidemetega. Suur hirm täidab vaese neegri südant oma jumala ees. Ta teeks kõik, et aga jumalad oleksid talle armulised. „Nemad on Jumala tõe vahetanud vale vastu ja on aus-

tanud ning teeninud loodust enam kui Loojat.“ Tõelise Jumala tundmine on aga neist kaugel.

Islam kujutab oma jumalat kui hirmuvalitsejat: „Tema on kõige vägevam, piinab, keda ta tahab, ja on armuline, kelle vastu ta tahab.“ (Koran, Sur. 29, 20.) Ja valjus aukartuses kummardub muhameedlane iga palvetunni saabudes oma püha linna Mekka poole. Kõlab hüüdeid: „La ilah il Allah“ („Peale Allahi ei ole kedagi jumalat“), ja palvetaja küürus kogu langeb otsaesisega vastu maapinda.

Kas selliselt peame leidma oma Jumala? On see tee, mis viib Kõigevägevama tundmisele? Kristus ütles kord maa peal kõndides: „Te uurite pühi kirju, sest te arvate enestel neis olevat igavese elu, ja need on, mis tunnistavad minust.“

Pühakirjas on avaldatud kõik vajalik, mis peab teadma surelik inimene Jumalast; sellest leiame õige tunnetuse temast. Heebreakeelses algtekstis on nimetatud Jumalat kahe nimega: Jahve (Jehoova) ja Elohim. Esimene nendest tähendab võige vägevamat olevust, kelle nime võidi nimetada ainult aukartusega (juudid tarvitasid selle asemel Adonaid, isand, et hoiduda Jumala nime kurjasti nimetamast), teine on sümboliks kõigele jumalikule, millest oleneb elu, mis on auline, puhas ja täiuslik, mis on taevast tulevaks valguseks. Samast sõnajuurest, mis tähendab valgustama, tuleneb ka ladinakeelne Jumala nimi deus. Eestikeelne sõna Jumal tuleneb sanskriti ja soomekeelsest sõnast juma, mis tähendab algisa. Sellele liitub lõpp -la, mis tähendab kohta, siinjuures seda kohta, kus elab algisa, s. o. taevas. Seega nimi Jumal tähendab eesti keeles Taeva Isa.

Püha aukartusega peame asuma Pühakirja uurimisele, et mõista kõige kõrgema Jumala olemust, et õppida teda tundma. Prohvet Jesajale anti nägemus Jumalast. Ta nägi kuidas keerubid katsid tiibadega oma palged Jumala läheduses ja hüüdsid aukartuses: „Püha, püha, pühal!“ Ja siis tundis prohvet, et ta oli roojane Jumala ees. Kõrge ja ülev on taeva Kuningas.

Kus on Jumala asupaik? Saalomon ütles kord: „Kas peaks Jumal tõesti maa peal elama? Vaata, taevas ja taevaste taevad ei mahuta sind eneste sisse, veel vähem see koda, mis ma olen üles ehitanud.“ Paulus räägib sellest lähemalt, kuid mitte üksikasjalikult, et ta on „õnnis ja ainus vägev valitseja, kuningate kuningas ja kõigi isandate Issand, kellel ükski on surematus, kes elab ligipääsematus valguses, keda ükski inimene ei ole näinud ega võigi näha.“ Kus on see taevas ja millisel kohal asub mainitud ligipääsematu valgus lõputus ilmaruumis, seda pole Jumal meile

avaldanud ega seda jõua ka avastada nõrk inimene oma jõuetute abiriistadega.

Prohvet Jesaja ütleb: „Sest nõnda ütleb kõrge ja ülem, kes igavesti elab ja kelle nimi püha on: Ma elan kõrges ja pühas paigas ja nende juures, kes on rõhutud ja vaimus alandlikud.“ See lause avab meile veel osa Jumala olemusest; nimelt ta pole inimene, kes võib korruga olla ainult ühes paigas, vaid ta tuleb ligidale ka igale nõrgale usklikule. „Jumal on Vaim ja kes teda kummardavad, need peavad vaimus ja tões kummardama.“ Jumal on hoopis teisest maailmast, kus meie inimlikud seadused ja piirid on maksvusetud. Jumal on igavene, ta on kõikjal ja teda ei saa takistada ükski inimene ega loodusjõud. Ta läheb, kuhu ta tahab; looduseadused vabanevad ta ees; ruumi mõiste, raskustung ja aine tihedus hajuvad. Ta on üle inimese mõistuse.

Kuid Jumal ei ole säärane vaim, nagu kujutatakse spiritistlikudel seanssidel. Ta on isikuline olevus, intelligentne jõud. Inimesed on loodud tema kuju järele ja nii võime patuse inimolevuse järele hämaralt aimata maailmade Loojat. „Tema silmad näevad igale poole, ta pilgud katsuvad läbi inimlapsed.“ „Kes kõrva on istutanud, kas tema ei peaks kuulma?“ Jumalal on käsi, mis on vägev ära päästma. Tal on ka süda, mida kurvastatakse ta laste ülekohtu läbi. „Ta ei vaeva omast südamest, kui ta inimlapse kurvastab.“

Jumala iseloomus esinevad ainult õilsad jooned ja seepärast on ta üle kõige maise. „Sest Jehoova on õige, ta armastab õigust; õiglased saavad näha ta palet.“ „Õigus ja õiglus on su aujärje alus, heldus ja tõde käivad su palge ees.“ Tema õigus ilmneb ka käskudes. Ja et ta on õiglane, seda tunnistab ta ainusündinud Poja surm. Kui inimene oli astunud üle Jumala käsu, siis ta ei kõrvaldanud oma käsku, et päästa inimest, vaid ta saatis surma oma Poja, et käsu õigus pidi teoks saama.

On veel üks vägev Jumala omadus, mida pole leida puhtal kujul inimlaste hulgas. See on armastus. Tema armastus pole seoses mingi maisega; see pole salalik ega omakasupüüdlik, ta pole kirglik ega roojane, vaid ta on puhas ja püha. „Ent Jumal osutab oma armastust meie vastu sellega, et Krsitus on surnud meie eest, kui meie alles olime patused.“ Ta on halastaja ja armuline Jumal, pika meelega ja rikas heldusest ja tões.“ Säärasena ilmub Jumal meile

Paradiisist välja ajamine

G. Doré

Pühakirja läbi. Lõputus maailmaruumis valitsetes on ta ees tuhat aastat kui üks päev ja ka ta ise on alguseta ja lõputa. Maailm muutub vanaks, kaljud purunevad, saared vajuvad merre ja tõusevad uued, kuid Jumal on seesama eile, täna ja igavesti.

Kui me räägime aga vahekorrast Jumala ja inimeste vahel, siis väljendab seda kõige paremini meile lähedane maine mõiste: „Sest te ei ole saanud orjapõlve vaimu, et te peaksite jälle kartma, vaid te olete saanud lapsepõlve vaimu, kelles me hüüame: Aba! Isa! Seesama Vaim tunnistab ühes meie vaimuga, et me oleme Jumala lapsed.“ Mitte kui isand, kes on karm ja vali, vaid kui isa, kes tunneb oma lapsi, et nad pole veel täiuslikud, — on meie Jumal. Ta tunneb kaasa oma lastele ja on ärda meelega. Tõelise osavõtuga jälgib ta meie tegu, ka kõiki meie langusi inimlikus nõrkuses.

Kuidas saame ühendusse oma Jumalaga? Kristus lahendas ka selle. Jumala sõna räägib meile, et Jumal kuuleb meie häält, ta isegi loeb meie mõtteid. Ja seepärast õpetas ka Jee-
(Lõpp pöördel.)

Iseloomu küsimus

Looja on asetanud inimkehha mitmesugused tungid, millede otstarve on elu hoida. Need loomulikud tungid peavad sõltumatult mõistusest ja tahtest täitma teatud otstarbeid. Kõige tugevamaiks tungidest osutuvad enesealalhoidmise- ja sugutung. Söömine ja joomine, liikumine ja magamine — kõik korraldatakse tungide läbi. Mõnikord annavad tungid ennast tunda nii tugevasti, et nad valitsevad inimest vastu tahtmist. Näiteks, kes meist ei ole jäänud tukkuma vastu oma tahtmist? Kui keha ja vaim on liig väsinud, siis nõuab loodus oma õigust ja sunnib mõistuse ning tahte vaikima.

Sellised mitmesugused tungid on osa inimese loomusest, nad on sündides pärandatud ja on osa meie kehast.

Nende loomulikkude tungide vastu seisavad kõlbelised nõudmised. Viimased ei ole mitte omased inimese loomusele — ei ole sündides pärandatud ega olegi osa inimese olemusest. Kõlbeline tunnetus tuleb inimese juure väljastpoolt kui Jumala nõudmine ehk vaimu käsk. Jumal ütles esimesele inimesele: „Kõigist aia puist võid sa küll süüa, aga hea ja kurja tundmise puust ei pea sa mitte sööma, sest mil päeval sina sest sööd, pead sa surma surema.“ 1. Moos. 2, 17. Puude vilja söömine Eedenis oli loomulik, oli inimese loomulike tungide rahuldamiseks. Aga sinna juure tuli kõlbeline nõue väljastpoolt: „Aga hea ja kurja tundmise puust ei pea sa mitte sööma.“ Selline nõue oli inimese loomuliku tungi vastu ja nõudis viimase äravõitmist. Tolle kõl-

Elav Jumal

sus ühendusse astuma Isaga palve läbi. Aukartuses ja alluvuses läheneme tema troonile ja väljendame täis usaldust oma palvesõnad: „Meie Isa, kes sa oled taevas . . .“ Ja siis, ütles Jeesus, antakse meile, mis me iganes palume tema nimel.

Säärane on Jumal: kõrge ja ülev, kuid ta laskub ka põrmu, igäühe juure meist, et osa võtta meie hingelistest võitlustest, et julgustada ja trööstida meid ning anda meile oma rahu. Meie ülim soov peaks olema, nagu oli Paulusel: „Jah tõesti, mina arvan kõik kahjuks oma Issanda Kristuse Jeesuse ülivõimsa tunnetuse vastu, kelle pärast ma olen minetanud kõik selle ja pean kõike pühkmeks, et kasuks saada Kristuse.“ Jumala tundmine on väga kallis ja tähtsam kõigest muust siinses maailmas, seepärast anname kõik selle tundmise vastu, teades, et Jumal võib anda meile tagasi ka igavese ja noorusvärske elu.

V. Viirsalu

belise nõude eesmärgiks oli muuta inimest kõlbeliselt tugevaks ja Jumala sarnaseks. Seega pidi inimene saama osa jumalikust loomusest. Sellised, väljastpoolt inimese juure tulnud kõlblusnõuded avalduvad Jumala kümnes käsus, mis ütlevad: „Sa pead,“ või „sa ei pea mitte“.

Vaimulik ja lihalik inimene.

Neil, kes tegutsevad ainult sündides pärandatud tungide järele, on lihalik mõtteviis. Aga kes suunab ennast väljastpoolt tuleva Jumala Vaimu nõude järele, sellel on vaimulik mõtteviis. Need on kaks suurt vastolu inimeste maailmas. Sellest ajast, kui inimene tõrkus kuulmast väljastpoolt tulevaid kõlbelisi nõudeid, on inimene laskunud lihalikku mõtteviisisse, kus inimesel ei ole enam ühtki kõlbelist pidet. Lihalik mõtteviis on suunatud ainult enese rahuldamisele, inimene mõtleb ainult enesele ja omakasule. Aga lihalik mõtteviis viib hukatusse, kui ei ole kõlbelist pidet, mis päästab. Kui sügavale võib vajuda inimene, kes end laseb täiesti juhtida lihalikust loomusest, seda kirjutab Paulus: „Aga avalikud on liha teod, mis on: hoorus, rüvedus, kiimalus, eba-jumalateenistus, nõidus, vaen, riid, kademeel, vihastumised, jonn, kildkonnad, lahkõpetused, tapmised, joomised, pidutsemised ja muud sellisarnast.“ Kal. 5, 19.

Kõik kurjus maailmas tuleb sellest, et inimene on allunud lihalikule mõtteviisile, tõstes troonile oma mina ja andudes eneserahuldamisele.

Tollest rikutud lihalikust olemusest püüab meid lunastada Jeesus Kristus seega, et ta andestab meie patud ja kutsub meis esile jumaliku loomuse. Ta näitab, et ainult Jumala nõuete täitmine toob igavese rõõmu ja elu.

Kristus ise seisab nende eesotsas, kes täidavad Jumala tahtmise. Teda võiks võrrelda vägede ülemjuhatajaga, kes teostab valitsuse tahtmise. Aga ülemjuhatajalt nõutakse suuremat kuulekust kui lihtsõdurilt. Jeesus ise ütleb: „Mina ei nõua oma tahtmist, vaid selle tahtmist, kes mu on läkitanud.“ Joh. 5, 30. Temalegi ei olnud kerge igakord täita Isa tahtmist. Kui kurjuse jõud teda rõhusid Ketsemanes, me kuuleme teda palvetavat suurima hardumsega: „Isa, kui sa tahad, siis võta see karikas mult ära, ometigi ärgu sündigu minu, vaid sinu tahtmine.“ Luk. 22, 42. Temagi loomus kartis ohvrit tuua, aga ta loobus oma tahtmisest ja oli täiesti valmis Isa tahtmist täitma. Ainult Isa tahtmisele alludes võis ta lunastada inimese. Kui Jeesus oli palvetanud ja allunud Isa tahtmisele, siis tuli ingel Jumala troo-

nilt ja tõi talle jõudu, et ta võis röö-
muga täita Jumala tahtmise. Värisemata ja hirmuta läks ta nüüd vastu kannatusele ja laskis end rahulikult vangistada. Kõik surmahirm on kadunud.

Paulus kirjutab Jeesuse ülevast meelsusest: „Ta alandas iseene, saades kuulekaks surmani, pealegi ristisurmani. Sellepärast ongi Jumal tema ülendanud kõrgele ja annud talle nime üle kõigi nimede, et Jeesuse nimes nõtkuksid kõik põlved, niihästi taevaliste kui maapealseite kui ka maa-aluste omad, ja iga keel tunnistaks, et Jeesus Kristus on Issand, Jumala Isa auks.“ Vil. 2, 8—11.

Jeesus allus Isa tahtmisele ja sai ülendatud maailmkonna troonile. Seal ta valitseb kui kuningas ja preester omaste huvides, et ka neid aidata täielikule Jumala tahtmise täitmisele. Seega ta tahab neid vabastada lihalikust loomusest ja muuta nende olemust vaimulikuks. Kristus kindlustab nende allumise Jumala tahtmisele seega, et ta ise selle tahtele täiesti allus. „Tema ise on enne kõiki, ja kõik püsivad koos tema ees.“ Kol. 1, 17.

Enesearmastus tuleb lihalikust mõtteviisist ja enesesalgamine vaimulikust mõtteviisist. Enesearmastus, omakasupüüd on inimesele loomult omane ja seepärast kergesti esiletungiv. Ligimesearmastusel peab vaimulik mõtteviis oma mina tagasi tõrjuma ja jätma ligimesele tema õiguse. Siin ütleb Issand: „See on minu käsk, et te armastaksite üksteist nõnda kui mina olen armastanud teid. Suuremat armastust ei ole kellelgi kui see, et ta jätab oma elu oma sõprade eest.“ Joh. 15, 12. 13.

Selline armastus ei ole meile kaasa sündinud ega asu meie lihalikus olemuses, vaid see tuleb väljaspoolt. Jõudu selle käsu täitmiseks saame väljaspoolt nii, kui Jeesus Ketsemanes sai jõu enesevõitmiseks. Jumal, kes nõuab oma tahtmise täitmist, annab ka jõu selle teostamiseks. Ainult kuulekas olles jumalale püsib meie ühendus temaga. Ilmneb vaimulik mõtteviis ja kasvamine jumalikule suurusele.

Maailm on küllastatud lihalikust meelsusest. Enesearmastus tõstab jultunult pead ja väidab, et õnn seisab vaid eneserahuldamises. Omakasupüüdja katab enese kavalasti ligimesearmastuse mantliga, nii kui seda võib näha ühiskonna elus. Mõned isikud väidavad, et nad teenivad ühiskonda. Tegelikult nad on aga isekad ja vägi-

Kristus räägib Nikodeemusele vaimseks saamisest

valdsed omakasupüüdjad, kelles on pääsnud valla kõik madalad kired. Nendes on kadunud kõik jumalik ja ülev. Inimese ülendus tuleb ülevalt, mitte alt. Ülenduse toob vaimulik mõtteviis, mitte lihalik mõtteviis.

Vaimulik ja lihalik mõtteviis on kaks vastandit inimkonnas. Kõik elu keerleb selle kahe küsimuse ümber: Kas peab võimutsema oma mina, või peab Jumal meie elu määrama. Kõikvõimsas Jumalas leiame meie elu ja külluse, aga toetudes oma minale, oma loomusele, meie hävime. Mitte meie oma soovid ei peaks olema meie elu määravad, vaid Jumala tahtmine. Aga Jumala tahtmine on avaldatud kümnes käsus. Need käsud on praegugi kehtivad ja meie andumust ja kuulekust Jumalale mõõdetakse nende järele. Jumal soovib head. Jumala tahtmise tunnustamine ja tema käskude täitmine on meie vaimumele tunnus. „Sest kes elavad liha järgi, nende meeled on suunatud lihalikele asjadele; aga kes elavad Vaimu järgi, neil vaimulikele asjadele.“ Room. 8, 5. Me saame lunastuse, kui andume täielikult Jumalale ja omandame vaimumele.

Miks on veel kurjus

Miks lubab Jumal ülekohtul avalitseda maailmas? Seda küsimust kuulnud sagedasti. Maailma olukorrad ei võimalda inimesel asja pealiskaudsel vaatlemisel leida Jumala juhtivat kätt. Ebaõiglus ja vägivald tõstavad uhkelt pead, rõhudes alla kõik õilsad ideaalid ja vabaduse. Jumaluskaja tunneb end võõrana inimeste keskel, kes tunnustavad ainult mateeriat ja loodust, inim mõistuse võimsust, raha, lõbutsemist, tööd ja hävitamist. Jumal näib paljude meeletult olevat maailma hädade suhtes liig erapooletu. See pärast kahtlevad paljud Jumala olemasolu üle. Kahtlemist Jumala olemasolu üle peetakse ka edeneva inim mõistuse leiduseks. Kuigi uskmatus viimasel ajal on suurenenud, leidis niisugust tarkust juba vanal ajal.

Taavet kirjutas omal ajal: „Õel mõtleb oma südames: Ei ole Jumalat“. Sama usumees juhib kõikide tähelepanu loodusele, mis tunnistab Jumala võimsust ja olemasolu, ja ütleb: „Taevad jutustavad Jumala au ja taeva laotus kuulutab tema käte tööd. Päev ajab päevale kõnet ja öö kuulutab ööle Jumala tarkust. Ei see ole kõne ega sõnad, millede hääl ei kostaks. Üle kogu maailma käib nende kõla, maailma otsani nende sõna.“ Laul. 19, 2—5. Samu mõtteid leiame ka mineviku teadlaste sulest.

Suur täheteadlane Kepler, surnud 1630. a., kirjutab: „Looduses ma haaran Jumalat kätega.“ Oma kuulsate teoste „Von der Harmonie der Welten“ ta lõpetab sõnadega: „Ma tänan sind, Looja, Jumal, et sa oled mulle võimaldanud rõõmustada ja imetleda sinu käte töö üle. Ma olen sinu käte töö auhiilgust inimestele teatavaks teinud sel määral kui minu vaim sinu lõpmatust võis mõista. Kui ma olen midagi ütelnud, mis ei ole olnud sinule kohane, või kus ma iseennast olen püüdnud austada, siis andesta see mulle armulikult.“

Täheteadlane Mädlar, surnud 1874. a., kirjutab: „Tõsine looduseuurija ei või jumalasalga olla. Looduse seadus ja Jumala seadus on üks ja seesama. Kus on seadus olemas, seal on ka seaduseandja.“

Jumala suhted maailma vastu on kahesugused. Tema on kõikide loodud olevuste Isa. „Sina, Jehoova, oled meie isa, meie lunastaja igavesest ajast; see on sinu nimi.“ Esek. 63, 16. Jumal kannab hoolt oma rahva eest. „Kõik need ootavad sind ja sa annad neile nende roa omal ajal.“ Laul 104, 27. Jumal kattis inimestele ja lojustele laua loomisel ja ta teeb seda veel täna. „Ta laseb targata rohu lojustele ja orased ini-

meste tarviduseks, et tuua leiba välja maa seest.“ Salm 14.

Maailmas oleks ruumi ja toitu kõigile, kõik võiksid elada, kuid inimesed ise rikuvad üksteise varanduse ja elu. Uhedel on kõike külluses, aga teised kannatavad puudust. Jumal ei ole seda nõnda seadnud. See on materialismi ja endarmastuse vili, mis lobbab eriti viimasel ajal.

Jumal on aga ka valitseja. Tema on võimeline panema vägivaldsele piiri, kuid ta ei tee seda enne teatud aega, „sest ta on seadnud päeva, mil tahab kohut mõista kõikide peale“ Ap. t. 17, 31. Alates algusest tema valitsus põhjeneb õigusel ja vabadusel. „Õigus ja õiglus on su aujärje alus; heldus ja tõde käivad su palge ees“. Laul 89, 15. Jumal ei loonud inimest orjaks, vaid vabaks olevuseks. Ainult sel alusel võis inimene õnnelik olla. See põhimõte maksab veel praegu Jumala seaduses. Tema ei sunni kedagi, vaid mõjutab heaga sõna kuulma. Veel täna on maksavad sõnad: „Ma kutsun täna teie vastu tunnistajaks taevast ja maad: ma olen su ette pannud elu ja surma, õnnistamise ja äravandumise; vali nüüd elu, et sina ja su sugu võiksite elada.“ 5. Moos. 30, 19.

Kui nüüd alginimesed lahkusid Jumala teedelt ja muutusid kurjaks, siis neid ei saa enam parandada vastu nende tahtmist vägivaldaga. Nemad lahkusid Jumala teedelt vabatahtlikult, enda valikul, ja samal viisil on võimalik tulla tagasi jumala juure.

Kristus ütleb: „Kui keegi mind armastab, küll see peab minu sõna“. Joh. 14, 23. Sundmus teeb inimesed teesklejateks orjadeks. Ainult südamest tulev vaba tahe ja armastus muudab inimese seesmiselt. Siis ei tundu Jumala tahtmise täitmine vabaduse takistusena. See pärast mõjutab Jumal kõiki headusega. Ta ütleb Jeremia läbi: „Ma olen sind igaveses armastusega armastanud, seepärast ma olen sind heldusega tõmmanud.“ Jer. 31, 3. Jeremia kirjutab veel ühest teissugusest Jumala käitumisest inimestega, nimelt meelitusest. „Jehoova, sa oled mind meelitanud ja mina olen ennast lasknud meelitada, sa oled olnud vägevam mind ja oled võimust saanud.“ Jerem. 20, 7.

Miks laseb Jumal süütutel inimestel teiste vägivald alla kannatada, on uus küsimus. Ehk küll Jumal ülekohtu ei salli, siiski püsib säärane kord edasi, sest siin maailmas ei ole õigust. Veel tuleb pidada meeles, et me kõik oleme patustena sündinud ja teeme üksteisele ülekohtu. „Jehoova vaatab taevast inimlastele, et näha, kas on keegi mõstlik, kas on kedagi,

Et saada muudetud...

Sündmused meie ajal räägivad selget keelt, ning ikka enam kasvab tõsistel kristlastel see teadmine, et on tarvis Kristuse tuleku vastu valmistuda. Pühakiri õpetab, et Jumala lapsed, kes selle suure sündmuse ajal elavad, võetakse maa pealt ära ilma surma nägemata. Kindlasti on see niisugune eesõigus, mis nõuab ka iseäralist ettevalmistust. Eenok ja Elias võeti taevasse. Uurime nende elu, et saada näiteid vajalikuks ettevalmistuseks.

E e n o k.

Esimene inimene, kes siit maailmast lahkus ilma surmaorust läbi minemata, oli Eenok. Ta oli seitsmes Aadamast. Tema elu jõudis pühaduse täiusele. Sel on iseäraline tähendus. Arv seitse on Piiblis täiusearv. Kui on tulnud aegade täius, siis saavad paljud taevasse võetud nagu Eenok võeti.

„Ja Eenok kõndis alati Jumalaga pärast seda, kui ta oli Metusala sünnitanud, kolmsada aastat.“ 1. Moos. 5, 21, 22. Suguvõsaregistrist leiame, et Aadam suri 930 aasta vanuses, aga Eenok võeti ära 987. aastal Aadama loomisest arvates. Nii on Eenok elanud Aadamaga üheskoos 308 aastat. Selle aja jooksul kuulis ta tihti patusse langemisest. Metusala sünni järele küsis Eenok eneselt, kuidas ta küll ennast tunneks, kui tema poeg ei oleks sõnakuulelik. See mõte tegi temale valu, ja ta mõistis, et inimesed oma sõnakuulmatuses valmistavad südamevalu Jumalale. See teadmine õhutas teda Jumalat ustavalt teenima. Ja ta kõndis Jumalaga kolmsada aastat.

Nagu juba nimetatud, Eenok elas Aadamaga üheskoos 308 aastat. Pärast Aadama surma seisid inimeste mõtetes kaks küsimust: Kas on nüüd surmaga kõik lõppenud? Kas peavad kõik inimesed surema? Ka Eenok mõtles nende küsimuste üle. Siis teatati temale ilmutuse varal, et Issand tuleb kord ja mõistab inimeste üle kohut.

kes otsib Jumalat. Kõik nad on läinud kõrvale, ühtlasi on nad läinud raisku; ei ole seda, kes teeb head, ei üht ainustki.“ Laul 14, 2, 3.

Tahaks Jumal kurjadele kohe kätte maksta, siis tuleks kõik inimesed ära hävitada. Kuigi ühe vead on suuremad kui teisel, patused oleme siiski. Seepärast annab Jumal kõikidele armuaja ja seda armastuse pärast. „Issand ei viivita töötust täitmast, nõnda kui mõned peavad seda viivituseks, vaid tema on pika meelega meie vastu; sest ta ei taha, et keegi hukkuks, vaid et kõik tuleksid meeleparandusele.“ 2. Peetr. 3, 9.

R.

Ja ta hakkas sellest kuulutama. (Juuda 14, 15.) Talle oli ka ilmutatud, et ta ei pea surema. „Sest enne äravõttu oli ta juba saanud tunnistuse, et ta oli Jumala meele pärast.“ Hebr. 11, 5. Ka Elias teadis, et ta ei pea surema. (2. Kun. 2, 9.) Eenoki äravõtuga oli enne veeuputust elavate inimeste küsimused lahendatud: surmaga ei ole veel kõik lõppenud, pärast surma saab olema veel elu.

Kui oleks õige, mida nii paljud oletavad, et hing läheb pärast surma kohe taevasse, siis ei oleks olnud tarvis Eenokit sel viisil maa pealt ära võtta. Piibel ei tunne mitte seda õpetust, et ainult ihu, see on üks osa inimesest sureb, aga teine osa elab edasi. Inimene on tervik. Kui inimene sureb, siis on kõik surnud ja puhkab Jumala kätes. Kui kogu inimene sureb, siis ka kogu inimene tõuseb üles. Eenoki äravõtt on tunnistus sellest, et kogu inimene, kes on ihu, hing ja vaim (1. Tess. 5, 23) võetakse taevasesse olemisesse.

Eenok kõndis Jumalaga, tegi Jumala tahtmist. Kahtlemata ta pidas hingamispäeva, mis on seatud Jumala loomistöö mälestuseks ja kujutab Jumala austamise ja tunnustamise märki.

E l i a s.

Teine inimene, kes elavalt taevasse võeti, oli prohvet Elias. Tema on Jumala valitud rahva esindaja. Ta elas laitmatut elu ja seisis julgelt ja kohkumatult kasvava languse vastu. Ta laitis kuninga Ahabi tegu. Ahab abiellus panagliku kuninga tütre Isebeliga. Paganlike rahvaste juures oli kuningas ühtlasi kõrgem preester. Isebel õhutas ebajumalateenistust. Mitte vähem kui 850 Baali prohvetit sõid Isebeli lauast, see tähendab: peeti ülal riigi kulul. Baal oli päikesejumalus. Elia töö oli päikese austamine vastu võidelda ja rahvast Jumala austamisele tagasi tuua.

Elias kuulutanud Jumala otsuse põgenes kõrbe ning istus põõsa alla ja soovis surma. Aga tema elutöö ei olnud veel lõpul. Ta pidi veel kolmekordse ülesande täitma.

Siis tuli suur päev, millal prohvet tulises vankris läks taevasse. (2. Kun. 2, 11.) Et Elias, kes elas vana seaduse ajal, pidas Jumala käske ja seega ka hingamispäeva, on iseenesest mõistetav.

Kui Issand on need kaks vaga meest taevasse võtnud, nii et nad ei pidanud surema, kas see peaks tähendama, et nii pühased mehi ei ole rohkem olnud? Jumal arvas heaks sel teel anda (Lõpp pöördel joone all.)

Lunastatute kodu

Piibli esimesel leheküljel on aruanne meie maakera loomisest ja inimesele eluasemeks valmistamisest. Oeldakse, et kõik loodu oli väga hea. Kui maakerale oli antud kuju ning loodud taimed ja loomad, siis loodi ka inimene kui looduse kroon. Inimene oli loomisel täiuslik. Patt oli temale tundmatu. Kõik looming oli nii korraldatud, et see oli inimesele kasuks ja õnneks. Jumala tahte kohaselt pidi inimene igavesti elama. Inimene määrati maa ja loomade valitsejaks. Inimeste maailma üle rõõmustasid taevased olevused.

Kuid see taevalik olukord muutus patu läbi. Inimene võttis kuulda kurja meelitust ja nii ta langes. Sõnakuulmatuse pärast ei võinud ta enam olla Jumala armu osaline ja ta pidi lahkuma Eedenist. Needus tuli üle maa. Patu läbi inimene kaotas oma puhtuse ja seega igavese

inimestele tõendus sellest, et on olemas igavene elu, ja et kõik inimesed ei pea surema, et minna selle elu sisse.

Viimne rahvapõlv.

Meie inimesed oleme kõik patused ja meid mõistetakse ainult Jumala armust õigeks. Oli ainult üks inimene, kes oli erand, ja see oli Kristus, inimeseks saanud Jumala Poeg. Tema ei ole pattu teinud. Ja kui ta kolme jüngri nähes muudeti, siis oli ta valmis, nii kuis ta oli, et saada võetud taeva auhiilgusesse. Aga ta andis oma elu inimeste lunastuseks. Selle vastu võivad tema äravalitud, kes tema jälletuleku ajal elavad, saada taevasse võetud. „Meie kõik ei lähe magama, aga meie kõik muutume.“ 1. Kor. 15, 51. „Kristuses surnud tõusevad üles esmalt; selle järele kistakse meid, kes me elame ja üle jääme, ühtlasi nendega pilvede peal Issanda vastu üles õhku, ja nõnda saame olla ikka ühes Issandaga.“ 1. Tess. 4, 16. 17.

Milline on siis selleks vajalik ettevalmistus? Jumala rahvas peaks olema ilma veata ja kort-suta, püha ja laitmatu. (Ev. 5, 27.) Jumal kogub viimsel ajal ühe rahva, kes teeb tema tahtmist. (Ilm. 14, 6. 12.) Esimesed inimesed aeti paradisist välja sõnakuulmatuse pärast, nii peavad need, kes võetakse taevasse, õppima täielikku sõnakuulmist Jumala käskude vastu.

Lugege tähelepanelikult kümnet käsku Piiblis. (2. Moos. 20, 1—14.) Üheksat käsku austatakse ja täidetakse, vähemalt tõsisemate kristlaste poolt, aga piibiline neljas käsk, hingamis-päeva käsk, saab üldiselt jalgadega tallatud. Kardinal Gibbon kirjutas oma raamatus „Der

elu. Saatan on saanud võimu langenud inimsoo üle. Patt on sünnitanud maailmas õnnetu olukorra.

Jeesus — päästja.

Inimesed on jäetud lootuseta seisukorda. Jumal, kes kuulutas õiguse põhimõttel needuse maailmale, kuulutas ühtlasi tulevases lunastajast. Jeesus Kristus, Jumala Poeg, oli valmis lunastama inimsugu, rahuldama käsu nõudeid. Ta oli valmis võtma süü enese peale. Et inimese asemele astuda, oli temal tarvis taeva au maha jätta. Seal, kus esimene inimene Aadam langes, seal astus Jeesus inimese asemele, et temale õigust tagasi anda. Jeesus suri ristil kadunud inimsoo eest. Nüüd on meil võimalik omandada igavest elu. See on Jumala armastuse teene. „Sest nõnda on Jumal maailma armastanud, et ta oma ainusündinud Poja on an-

Glaube der Väter“: „Te võite Piiblit lugeda Moosese 1. raamatust kuni Johannese Ilmutusraamatuni ja te ei leia ainustki sõna, mis käseb pühapäeva pühitsemist. Pühakiri nõuab usulist tähelepanu hingamispäevale, päevale, mida me enam ei pühitse.“

Üks väiksem kristlik kogudus, adventkogudus, võtab neljandat käsku Jumala sõnas nii nagu see on ja pühitseb nädala seitsmendat päeva, mida muu kristlik maailm nimetab laupäevaks. Kas see asjaolu, et Eenok ja Elias pühitsesid hingamispäeva, ei näita Jumala rahvale, kes saab Kristuse jälletulekul muudetud, et tuleb Piibli juure tagasi minna ja piiblilisele hingamispäevale anda tema õige koht? „Kui sa oma jalga ei lase hingamispäeval käia, et sa ei tee, mis sinu meele pärast on mu pühapäeval, ja kui sa nimetad hingamispäeva rõõmustuseks, mis Jehoova pühal inimesel tuleb austada ja austad seda, et sa ei tee oma viisisid mööda ega püüa saada seda, mis su meele pärast on, ega räägi tühja kõnet, siis saad sa rõõmu tunda Jehoova pärast ja ma tahan sind viia üle kõrgema maa paikade.“ Jes. 58, 13. 14.

Kui Issand ilmub, saadetud pühadest inglitest, siis avanevad taevase Jeruusalema väravad, et lunastatud saaksid sisse minna. Milline auline silmapilk!

Ruum ei luba kõiki sündmuse kirjeldada. Ainul ühte tahan ütelda, et pärast maailmakohut meie maa saab loodud uueks, ja see saab olema lunastatute igavene eluase. Siis nad jälle istutavad ja ehitavad. (Jes. 58, 17. 21.) Aga igal hingamispäeval nad tulevad Jumala palge ette teda kummardama.“ (Jes. 66, 22. 23.)

nud, et ükski, kes usub temasse, ei saaks hukka, vaid et temal oleks igavene elu." Joh. 3,16. Tema armastas maailma, kes teda ei armastanud ja ta andis oma Poja. Nii tuli Kristus otsima ja õndsaks tegema neid, kes on kadunud. Inimesel oli omast väest võimatu vabaneda patu köidikuist. Kristus lunastas inimese, et käsk ei mõistaks teda hukka, ja Kristus võib ka inimesele anda jõudu isakoju tagasitulekuks ja Jumala lapseks saamiseks. Kristusest alates kuulatakse rõõmusõnumit lunastusest. Aga patt on veel maailmas. Sest kahjuks paljud veel ei tunne Kristust kui päästjat. Kristus tahab ja võib meid aidata. Paranemine ja päästmine sünnib tema läbi kui usume temasse. Kristus on võitnud vaenlase, ta on läinud surma, ja tema haavade läbi on meile tulnud tervis. Tema sees elame uut elu.

Jumala töötus.

Evangeelium ei näita ainult igavese elu peale, vaid ta räägib ka lunastatute pärandusest uuel maal. Töötust, mis anti esimesele inimpaarile, on alatasa korratud, et patuga võitlevale inimsoole anda uut lootust ja troosti. Vana-seaduse prohvetid on aastatuhandete eest ette kuulutanud seda aulist aega, mis Kristuse jälletulekuga algab usklikele. Nii ütles prohvet Taaniel: „Aga nende kuningate päevil võtab taeva Jumal ühe kuningriigi üles ehitada, mis ei pea saama ära rikutud igavesti, ja see kuningriik ei pea mitte teise rahva kätte saama.“ Taan. 2,44. Prohvetite ettekuulutust seletasid juudid võõriti ja ootasid oma riigi ülesehitamist. Kuna Jeesus ei vastanud nende soovidele, ei teinud mingit korraldust Rooma ülemvõimu murdmiseks, siis heitsid nad tema ära. Jeesus seletas: „Minu riik ei ole sellest maailmast; oleks mu riik sellest maailmast, küll mu sulased oleksid võidelnud, et mind ei oleks antud juutide kätte. Ent nüüd ei ole mu riik mitte siit.“ Joh. 18,36.

Piibli viimane raamat käsitleb lähemalt lunastatute seisukorda ning kirjeldab uut taevast ning uut maad: „Ja ma nägin uut taevast ja uut maad; sest esimene taevast ja esimene maa olid kadunud ja merd ei ole enam.“ Ilm. 21,1. See olukord, mis oli maailma alguses, kui inimene oli patuta, tuleb kord jälle.

Usklike igatsus.

Kõik tõelised usklikud on oodanud Lunastaja tulekut. Nad on oodanud seda aega, kus kõik lunastatud on ühes oma Loojaga ja teenivad teda. Kes ei tunneks igatsust vabanemise järele? Kui paljud inimesed on rahul nende olukordadega, mis siin maailmas valitsevad? Kas ei ole iga inimese rinnus põlev soov vaba-

Rahu

neda praeguse aja hädadest? Mitte ainult vang sünges vangikongis ei igatse vabadust, või haige oma haigeveodil tervist, vaid paljud patu läbi seotud inimesed igatsevad vabanemist orjuse ikkest. Kõik loodus igatseb needusest vabanemist. „Sest et ka kogu loodu ise päästetakse kord kaduvuse orjusest Jumala laste au vabadusse. Sest me teame, et kõik loodu ühtlasi ägab ja on suures vaevast tänini; aga mitte ükski seda, vaid isegi need, kellel on Vaimu esmand, ka meie ise ägame enestes ning ootame lapseseisust, oma ihu lunastust.“ Rooma 8,21—23.

Usuisa Abraham ootas lunastust, mis saab teoks uuel maal. „Usu läbi ta asus muulasena elama töötusemaale, otsekui võõrale maale ja ta elas telkides ühes Iisakiga ja Jaakobiga, kes olid sama töötuse kaaspärijad; sest ta ootas linna, millel on alused ja mille ehitaja ning valmistaja on Jumal.“ Hebr. 11,9,10. Abraham suri usus, et ta saab päranduse ühes kõigi lunastatutega.

Uus taevast ja uus maa.

Inimene ei suudagi kirjeldada seda aulist, mille Jumal kord valmistab. Mõnele usklikele

on arm osaks saanud näha midagi sellest tulevases aulikkusest, siiski öeldakse: „Mida silm ei ole näinud, ega kõrv ole kuulnud, ega inimese südamesse ole tõusnud, mis Jumal on valmistanud neile, kes teda armastavad.“ 1. Kor. 2,9. Nii annavad kirjakohtad ainult kahvatu pildi tulevases aulikkusest, kuid ka sellest juba aitab, et usklike südameid täita rõõmu ja õnnega. „Sest vaata, ma loon uue taeva ja uue maa, ja endiste peale ei pea mõeldama ega neid enam meele tuletama. Seepärast rõõmustage ja olge väga rõõmsad igavesti selle pärast, mis mina loon, sest vaata, ma loon Jeruusalema suureks rõõmuks ja tema rahva lustiks. Ja ma tahan väga rõõmus olla Jeruusalema pärast, ja seal ei pea enam nutuhäält ega kisendamishäält kuulama.“ Jes. 65,17—19. Siin ei ole kõne mitte vanast Jeruusalemast, vaid uuest, mida Johannes nägi nägemuses. „Ja ma nägin püha linna, uue Jeruusalema, taevast Jumala juurest maha tulevat valmistunud otsekui mõrja, kaunistatud oma mehele. Ja ma kuulsin suure hääle aujärjelt ütlevat: „Vaata, Jumala telk on inimeste juures! Ja tema asub nende juure elama ja nemad on tema rahvad, ja Jumal ise on nendega. Ja tema pühib ära kõik pisarad nende silmist, ja surma ei ole enam ega leinamist ega kisendamist ega vaeva ei ole enam. Sest endised asjad on möödunud.“ Ilm. 21, 2—4.

Sellest rääkis ka Jeesus: „Minu Isa majas on palju elamuid. Kui see nii ei oleks, kas ma oleksin teile ütelnud: Ma lähen teile aset valmistama? Ja kui ma olen läinud ja teile aseme valmistanud, tulen ma jälle tagasi ja võtan teid enese juure, et teiegi oleksite, kus mina olen.“ Joh. 14,23. Taevane Jeruusalem uuel maal on see koht, kus lunastatud saavad elama paradisiolukorras.

Edasi ütleb jumalik aruanne uuest maast: „Ja nad peavad kodasid üles ehitama ja seal sees elama, ja viinamägedesse puid istutama ja nende vilja sööma . . . Hunt ja tall käivad ühes karjas, ja lõukoer sööb õlgi kui härg, aga ussi toit on põrm; nemad ei tee kahju ega paha kõige mu püha mäe peal,“ ütleb Jehoova. Jes. 65,21.25. Paradiis ei piira ainult teatavat kohta maakeral, vaid kogu maakera saab olema niisugune rohuaed. Ei ole enam kõrbi ega ookeane, ei kata enam lumi maapinda ega hävita päikeselõõsk taimkasvu, ei ole vulkaanipurskeid, maaväringuid, tormisid ega tulekahjusid ega muid katastroofe, mis inimesi kohutavad või hävitavad. Igal pool toredad rohumad, meeldivad väljad puudega, mis kannavad vilja kaksteist korda aastas. Kuid see ei ole veel mitte kõige aulisem, ka mitte uue Jeruusalema kuldsed tänavad ja kalliskividest linnamüürid, vaid kõige aulisem on Jumala ja Kris-

tuse ligiolek. Igatsust uue maa järele väljendab apostel Peetrus järgmiselt: „Aga meie ootame tema töötuse järgi uusi taevaid ja uut maad, kus õigus elab.“ 2. Peetr. 3,19.

I g a t s u s t ä i t u n u d.

Usklikud, kes on siin end tunnud võõras-tena, saavad väga rõõmsaks, kui saavad ükskord taevasele kodumaale. Seal on Kristuse rahu-riik, seal valitseb tõeline igavene rahu. Kogu loodus tunneb Jumala laste aulist vabadust ja rahu. Kanapojal pole vaja peitu pugeda kulli eest ega lombatalle jooksta hundi eest. Ükski loom ei varitse teist. Ka inimene ei pea jahti loomadele. Rahu on nagu vaikselt voolav vesi. Valitseb rahu loomade vahel ja inimeste vahel. Ei ole kadedust ega viha, laimamist ega hukkamõistmist. Keegi ei soovi teisele halba ega tee kahju. See on, mida tõelikud usklikud igatsevad, kui nad Jeesuse õpetuse järgi paluvad: „Sinu riik tulgu.“

Kuna seal ei ole pattu, siis ei ole ka surma ega häda ega leinamist. Ei vaeva valu ega murra mure inimesi. „Siis peavad pimedate silmad lahti saama ja kurtide kõrvad lahti saama. Siis peab jalutu hüppama kui hirv ja keeletu keel rõõmsasti laulma.“ Jes. 35, 5. 6.

See on see kuldne aeg, mida on inimesed oodanud. Paradiisi olukord on uuesti tulnud ja möödunud vaev on lunastatuil ununenud. „Nõnda peavad Jehoova lunastatud tagasi tulema ja Siionisse minema hõisates ja igavene rõõm nende pea peal; nad saavad lusti ja rõõmu kätte, kurbus ja ohkamine põgenevad ära.“ Jes. 51, 11. Jeesus ütles: „Ja teilgi on nüüd meel mureline, aga ma tahan teid jälle näha ja teie süda rõõmustab, ja ükski ei võta teie rõõmu teilt ära.“ Joh. 16, 22.

Kõik lunastatud alluvad oma juhile Kristusele. „Aga kuningriik ja valitsus ja kuningriikide suurus kõige taeva all antakse Kõigekõrgema pühale rahvale; tema kuningriik on igavene kuningriik, ja kõik valitsused peavad teda teenima ja tema sõna kuulma.“ Taan. 7, 27. „Tema suur valitsus ja rahu on ilma otsata Taaveti aujärje peal ja tema kuningriigi peal, et ta seda peab kinnitama ja seda toetama kohtu ja õigusega.“ Jes. 9, 6. Seda olukorda, milles on lunastatud, ei saagi inimlikus keeles kirjeldada. Selle kohta ütleb Paulus: „Sest poolik on, mida me tunneme, ja poolik, mida me enustame. Aga kui tuleb täiuslik asi, siis kaob see, mis on poolik . . .“ 1. Kor. 13, 9—13.

Kas ei peaks see teadmine täitma meie südamed armastusega ja igatsusega tulevase lunastuse järele? Meil on ise otsustada, kas Kristus saab olema meie päästja või hukkamõistja. Õnn sellele inimesele, kes on lunastuse Kristuse läbi vastu võtnud ja on Jumalaga seaduse teinud.

Kristuse riigi algus

„Ja kui ta seda oli ütelnud, tõsteti ta üles nende nähes ja pilv viis ta nende silma eest ära. Ja kui nad vaatasid üksisilmi taeva poole, kuidas ta ära läks, siis vaata, nende juures seisid kaks meest valgeis rõivais ja need ütlesid: „Galilea mehed, mis te seisate ja vaatate üles taeva poole? See Jeesus, kes teilt ära võeti taevasse, tuleb samal kombel kui teie tema nägite taevasse minevat.“ Ap. t. 1, 9—11.

Usk Kristuse ülestõusmisesse ja taevaminemisesse on usule tema tagasitulemisesse kindlaim alus. Seda tõendab ka Paulus: „Sest ma olen kõigepealt teada annud, mis ma olen saanud, et Kristus suri meie pattude eest kirjade järgi, ja et ta maeti ja et ta üles äratati kolmandal päeval kirjade järgi, ja et ta ilmus Keefale, peale seda neile kaheteistkümnene. Pärast ta ilmus ühe korraga enam kui viiesajale vennale, kelledest suurem hulk veel praegugi on elus, aga mõned on läinud magama. Pärast seda ta ilmus Jaakobusele, siis kõigile apostlitele, aga pärast kõike ta ilmus ka minule.“ 1. Kor. 15, 3—8.

Siin rõhutatakse seda, et Jeesus on tõesti üles tõusnud ja pärast seda end näidanud paljudele, kes kõik ülestõusmise tõsiasja tõendavad, toetudes seejuures prohveti kuulutuste täitumisele. Ülestõusmise tõsiasja tähtsust rõhutab Paulus veel: „Aga kui Kristus mitte ei ole üles äratatud, siis on meie jutlus tühine ja tühine on ka teie usk.“ 1. Kor. 15, 14. Kristlik usk tõuseb ja langeb Kristuse ülestõusmise tõsiasjaga. Seda eitades ei ole usk üldse usk. Pühakirjast nähtub, et jüngrid esmalt ei uskunud Kristuse ülestõusmisesse. Ka naised ei läinud mitte selleks Kristuse haua juure, et Kristuse ülestõusmises veenduda, vaid nad läksid Kristuse ihu balsameerima. Kui nad jüngritelt Kristuse ülestõusmise teate kuulsid, siis nad ei uskunud seda. Luuka 24, 2—22. Kristus pidi end Toomale veel erilisel viisil ilmutama, sest et ta teiste jüngrite ütlust ei uskunud. Just ülestõusnud Kristuse kuulutamine tõi suurimaid tagakiusamisi esimesele Kristlikule kogudusele.

Kui nüüd Pühakirja ettekuulutused on nii täpselt käinud Kristuse ülestõusmise kohta, siis niisama kindlasti täituvad ka need prohvetikuulutused, mis käivad tema jälletuleku kohta. Tõsiasi on, et Uue Testamendi raamatutes nimetatakse Kristuse jälletulemisest 260 salmis. Nende seas kõnelevad mõned peatükid ainult Kristuse tulekust. Ka Vanas Testamendis kõneldakse Kristuse jälletulekust.

Ühtegi teist piiblist õpetust ei rõhutata sagedamini ega selgemalt ja otsustavamalt, kui Kristuse tulekut. Juba esimese inimpõlve ajal kuu-

lutasid jumalamehed sellest kui kord esinevast tõsiasjast. Ent nende kohta on ka Eenok, seitsmes Aadamast, ennustanud, üteldes: „Vaata, Issand tuleb oma pühade kümnetuhandetega pidama kohut kõigile ja nuhtlema kõiki jumalatuid nende jumalakartmatute tegude eest, mida nad jumalatuses on teinud, ja kõigi valjude sõnade eest, mis jumalatud patused tema vastu on rääkinud.“ Juuda 14. 15. Hiljem kuulutasid mitmed prohvetid sama sündmust. Jesaja ütleb: „Jehoova annab kuulda maa otsani: Utelge Siioni tütrele: Vaata, su Önnistegija tuleb; vaata, tema palk on ta juures ja tema kättemaksmine tema-ga.“ Jes. 62, 11. Kuulutust Kristuse tulemisest peab levitama, et see oleks rõõmuks kõigile usklitele.

See töötus ei põhjene mitte üksnes inimeste veendumusel, vaid Kristus ise on töötanud tagasi tulla. „Teie süda ärgu ehmu! Uskuge jumalasse ja uskuge minusse. Minu Isa majas on palju elamuid. Kui see nii ei oleks, kas ma oleksin teile ütelnud: Ma lähen teile aset valmistama. Ja kui ma olen läinud ja teile aseme valmistanud, tulen ma jälle tagasi ja võtan teid enese juure, et teiegi oleksite, kus mina olen.“ Joh. 14, 1—3.

Jüngrite küsimusele: „Utle meile, millal see kõik sünnib ja mis on su tulemise ja maailmaajastu lõpetuse tunnus?“ Jeesus ei vastanud põigeldes ega pidanud üldse ebakohaseks küsida, vaid andis küsijatele põhjaliku seletuse oma tuleku eelsete olukordade kohta maailmas. Ka tähendamissõnades juhtis ta tähelepanu oma tagasitulekule, et oma riigi alamaid koguda ja õiguse riiki üles ehitada.

Sama põhimõtte leiame ka apostlite poolt mõjuvalt toonitatud. Nii ütleb Paulus: „Ja otsegu inimestele on määratud kord surra ja pärast seda kohus, nõnda ka Kristus, kes üks kord tõi enese ohvriks, et ära võtta paljude patud, ilmub teist korda ilma patuta neile, kes teda ootavad õndsuseks.“ Hebreal. 9, 27. 28.

Ja edasi, kõneldes oma maise elu lõpust ja igavese elu algusest ja õiguse kroonist, ta ütleb: „Mina olen head võitlemist võidelnud, ma olen oma olukorra lõpetanud, ma olen usku kinni pidanud. Mis muud veel, õiguse kroon on mulle tallele pandud, mis mulle Issand, õige kohtumõistja, oma tulemise päeval tahab anda, aga mitte ükspäinis mulle, vaid kõigile, kes tema tulemist armastavad.“ 2. Tim. 4, 7. 8.

Ilma Kristuse tagasitulemiseta ei saaks lunastusplaan teostatud. Kristuse tulekul võetakse Jumala lapsed igavesesse riiki, mis neile on valmsitatud maailma asutamisest.“ Matt. 25, 34.

Ürgse looduse keskel

W. Schaeffler

„Rohelise põrgu“ kahjurid.

Ürgmetsaelu on igapäevane võitlus vaenuliku ürgmaailmaga. Väsitav kuumus ja nõrgestav palavik, kestev tüütute putukate piin, alatised keha ja vaimu hävitavad hirmsad troopikahaigused, närve vapustav troopikaäike, vihmaaeg, lehkavad sood ja ligipääsmatud okastihnikud, mühavad kärestikujõed ja kosed, ilged ja mürgised roomajad ning haigusi tekitavaid pisikuid sisaldav joogivesi — need on hädaohud, millega võideldakse eluaeg.

Suured kassid ja hiigelmaod pole nii hädaohtlikud, nagu neid kujutatakse raamatuis. Jaaguuar ja puuma on metssigade, gasellitaoliste metskitsede ja taapirite vihased vaenlased. Inimest nad ei puutu, välja arvatud, kui neid haavatakse või kui nad on liiga vanad väledate loomade jälitamiseks. Siis ajab nälg neid inimeste kallale. Tean kogu oma ürgmetsas elamise ajast ainult üht juhtumit, kus jaaguuar tungis inimese kallale. See oli hiigla suur vana loom, kes Pichana piirkonnas haavas üheksat indiaanlast ja surmas kaks, kuni teda tabas sama saatus.

Niisama vähe hädaohtlik on Amazonase metsade muinasloomisim loom, hiigelboa, keda siin on kaht liiki, harilik väiksem maaboa ja suurem veeboa, anakonda, üle 8 m pikk ja mõnisada naela raske. Nad hirmutavad inimest harva, kuna suured maod omavad väga tugevat, kalale omast lõhna, mida metsatundjad metsinimesed otsekohe märkavad. Boa lamab enamasti ülemisel puuoksil liikumatus ja tihedalt oksa külge liubivas luureasendis, sabaots kindlaks toeks kord või kaks ümber puu keerdunud. Ta on peaaegu nähtamatu oma kaitsevõime tõttu. Metssea möödudes viskub boa välkkiirelt sellele, mähkub kaks korda ümber ehmunud looma, tõstab selle maast ja kägistab õhus, kusjuures tema võimas soomuskeha kokku tõmbub. See kõik toimub nii kiirelt, et enamasti kuulub ainult lühikest hädakisa ohvrilt ja kohe seejärel tema murduvate kontide naksumist ja ragistumist. Siis madu laskub maha, mähkub kõvemini surnud looma ümber ja muljub selle keha, kuni see sarnaneb pehmele luukildude kotile. Seejärel mähkub ta ümberhaardest lahti, katab sea keha süljega ja hakkab seda endasse kugistama. Lõuapärad laienevad ja suu venib nagu kummi, ning tundidepikkuse töö järele näib saak nagu jäme tomp hiigelmao kehas. Boa kerib end kokku, langeb teatavasse poolunne ja lamab umbes nädal aega peaaegu liikumatult. Sellises seisundis on ta oma vastiku haisu tõttu kergesti leitav ja loiduse tõttu kergesti surmatav.

Kahjulikud on paljud väiksemad mürgimaod, kellede pikkus on poolest meetrist kuni kolme meetrini. Nad elavad sõnajalgade, ronitaimede, heinapuhmaste vahel, puul, maas ja vees. Mõningad neist on suurepäraseks ujumiseks. Nad ise puutuvad inimest harva — välja arvatud šušupe, võsauss, ja mõned teised liigid — hammustavad aga vihaselt, kui lähedal möödumisel arvavad end puudutavat. Peaaegu kõik hammustused tabavad jalgu ja käsi. Ravisin pärismaalasi, keda oli jalast hammustatud ja kes peaaegu lämbusid, kuna nende kaelanäärmed olid nii tugevasti paistetunud, et keel oli jäme ja sinine ning hingamine peaaegu võimatu. Päästisime paljude maohammustustega inimeste elu. Jahimeestel on hammustusjuhtumil oma ravimisviis. Kui hammustus on tabanud sõrme, siis raiutakse ta lihtsalt võsanoaga maha. Kui hammustus asetseb jalal või käel, siis nad avavad padruni, puistavad hammustuskohale püssirohtu ja süütavad tükuga põlema. Põleva pulbri suur kuumus hävitab naha all asetseva mürgi ja päästab seega elu. Selline ravi jätab sügava, pikaldaselt paraneva ja väga valusa põletushaava.

Hästisihitud laeng on mind ja teisi tihti hoidnud nende roomajate mürgihammastest, keda me oleme kohanud kõikjal: majas ja kanalas, aias kui ka ühe indiaanlanna riidekangas ning kord isegi meie kartulikastis. Samuti on lugu tuhat-suguste mürgiste tõukude, putukate, skorpionide, tuhandejalgsete ja kämblasuuruste mustade linnuämblikutega. Need on veel vastikumad kui maod. Nad poevad pesusse, voodisse, riietesse ja jalanõudesse. Nende loomade hammustus või piste on vaevalt surmav, välja arvatud väikese lapse puhul. Kuid valu on kohutav ja kauakestev. Üks sõrmepikkune tuhandejalgsete liik omab nii pahaloomulist mürki, et hammustushaavad paranemise asemel mädanevad. Nad kasvavad kinni alles paljude kuude järele ja rebenevad hiljemini kergesti. Pikaajalises ürgmetsaelus omistatakse neile loomadele loomusunnilist ettevaatust, pööratakse enne magaminekut padjad ümber, otsitakse vaibad läbi, raputatakse magamisülikondi, vaadatakse enne riietumist varukad ja püksid läbi ning klopitakse kingi. Ollakse nii umbusklik, et ei usaldata oma särkigi. Puhkusreisil leidsime end arikulgi harjumuslikult patju ümber pööramas ja skorpione otsimas.

Ka vees varitsevad hädaohud. Krokodillid sukelduvad soistunud jõgedes. Need ürgmaailma jääned sobivad väga hästi ürgmetsadesse. Maal nad on arad ja puutuvad vaevalt inimest.

Häda õnnetule, kelle kanuu ümber läheb krokodillide lähedal! Veed nad on samavõrra metsikud ja hulljulged kui nad maal on arad. Kohutavaim on see, kui jõest läbi ujudes väsinult teisele kaldale lähenetakse ja nähakse seal krokodillile lebamas. Sel juhtumil soovin alati nende inimeste juuresolu, kes kodumaal küsivad: „Kas see on õige, et misjonär relva kannab?“ Krokodillide kurgud on sõna tõsisel mõttes avatud haud. Roomajad sukelduvad kätatult, napsavad ujuja käest või jalast, tõmbavad ta vee alla ja ootavad, kuni ta kaotab teadvuse. Lühike kisa ja veekorin on kõik, mis kuulub. Tean mõningaid juhtumeid, kus krokodillid napsasid sõudvaid indiaanlasi kätest ja rebestasid ja purustasid neid oma teravate hammastega.

Neist draakonitaolisist loomadest on peaaegu veel pahemad piraanad ehk inimesesööjad kalad. Õnneks esineb neid ainult teataval jõgedes ja laguunes. Kala on 20—30 cm pikk, omab bulldogi meenutava lõuaehituse ja haruldaselt tugevad kolmekandised, nõelateravad hambad. Piraanad ujuvad 20—300 kaupa parves. Kui midagi vette kukub, siis söövad nad selle järele. Metssead ja taapirid, eriti need, lähevad jooma minnes alati kuni kõhuni vette. Noolkiirelt ilmuvad piraanad tosinate viisi nende juure ja lõikavad oma teravate hammastega kehast sõrmeküünesuuruseid lihatükke. Hammustatud taapir püüab piinajast vabaneda ja viskub vette. Seda röövkalad ootavadki. Nad laskuvad hulgana looma peale, vesi keeb ja kihab nende metsikust teotsemisest, ning möödumata kahtkümmend minutit on loomast järel ainult luukere. Aastate eest läks Peruu ja Brasiilia vahelisel piirijõel Yavaril ühe poliitilise ekspeditsiooni paat kuue mehega ümber. Samal hetkel tulid piraanad. Kuigi kaldalt õnnetust märgati ja otsekohe paat appi saadeti, leiti ainult veel verist vett sadadest inimesesööjaist liikumas.

Õhuski on kahjureid, kellest tuntuimad on vampiirid, vereimejad nahkhiired. Vampiirid on väikesed loomad, vaevalt 12 cm pikad. Nad kihutavad ööseti kätatult läbi õhu, kuni leiavad oma ohvri. Oma elatuseks loomi küttides oleme neil leidnud vampiiride hammustushaavu. Vereimejad võivad õhus heljudes seisatuda nagu koolibrigid. Nende hammustus on täiesti valutu, nii et keegi sellest ei ärka. Nad imevad haavast nii palju verd kui nende keha suudab mahutada, vabanevad sellest verest loomulikult viisil ja imevad edasi. Hommikul ärgatakse pisut raske, väsinud tundega, aga ilma mingisuguse valutaga. Umberringi nähakse mõningaid peopesasuuruseid vereloike ja teatakse, et on olnud öine külaline nende „imikute“ hulgast. Hommikuti leidsime oma kanalais sageli surnud kanu, kes vampiiri

poolt olid „tühjendatud“, nagu indiaanlased ütlevad.

Ürgmetsade tõelised valitsejad ei ole inimene ega jaaguar või hiigelmadu, vaid — sipelgad, kelle eest kõik teised eluolevused vastupanuta põgenevad. On loendamatu sipelgate liike igas värvis ja suuruses, nähtamatust tibatillukesest kuni 3 cm suuruse alligaator-sipelgani, kelle hamumustus tekitab palavikku, mis vältab päevi. Tuntuim liik on lehelõikaja-sipelgas, kes sadade tuhandetena tungib istandikesse. Iga loom lõikab oma teravate lõugadega hernesuuruse lehetüki ja kannab seda vihmavarjuna pea kohal hoides ühisesse pessa. Nende külastuse järel on aiad ja istandused nagu paljaks niidetud ja puud on raagus nagu talvel kodumaal.

Hädaohtlikem sipelgaliik on „sõdur-sipelgas“. Ta on sipelgate „igavene juut“, kuna tal pole pesa ega asukohta, vaid rändab eluaeg. Imetlemisväärne on nende loomakeste vahvus ja matkakord. Nad tulevad uskumata pikis jallalauseis ribades läbi metsade. Rivi külgedel käivad ohvitserid. Ükski tõke ei häiri sõdureid, isegi mitte hõõgav tuhk, mis peatab ja taandab kõik teised sipelgaliigid. Sajad surevad kõhklematult tulle heitudes, kuni ülejäänud üle nende kõrbenud kehade võivad edasi matkata. Hädaolendeile, kes satuvad nende teele! Nad surmavad kõik elava. Metsinimesed põgenevad selliseid sipelgakarju nähes kui meeletud. Nad laadivad oma perekonnad, kanad, taltsad ahvid ja papagoide kanuudele, lükkavad kaldast eemale ja ootavad „sõdurite“ lahkumist. Vesi on ainus koht, kuhu nad ei lähe. Nad söövad kõike: ämblikke, tõukusid, linde, madusid, haigeid loomi ja abituid inimesi. Nad kinnituvad nii kõvasti oma saagi külge, et lahtikiskumiskatse sipelga pea ära rebib. Kari lahkunud, lebavad ohvrite kondid puhtaksnärituna maas.

Võitmatud suurte alade valitsejad on ka moskiitod. Neist on tapva malaaria levitajad ainult anofeelid. Malaaria-sääsk taandas muidu kartmatute hispanlaste-vallutajate väed. Raud- ja nahkrüüd kaitsesid sõdureid teataval määral pärismaalaste mürginoolte vastu; aga moskiitopsitete vastu puudus neil igasugune kaitse. Vahvate sõdurite rügemendid läksid palaviku-metsadesse ja kahvatute, kõhnade kujude rühmad vankusid tagasi.

Malaaria on kohutavamaid ja tapvamaid taude džunglis, aga kaugeltki mitte ainus. Nakatatud joogivesi toob paljudele soopalavikku ja tüüfust. Kärbeste ja putukate levitatud troopilised mädanikud põhjustavad elaval kehal pikalist mädanemist. Verine kõhutõbi esineb Lõuna-Ameerika palavvöö-aladel nii ägedaloomuliselt, et nt. Prantsuse Guayana karistuslaag-

Korralikust puhkusest

Praegusel ajal ajab inimest taga kibe rutt. Me näeme teisi alatasa ruttavat, samuti ruttame ise, ja alatise ruttamise tõttu ei saa tunda millestki õiget rõõmu. Töö ja kohustused nõuavad kõigi jõudude väljapanemist, keha ja vaimu alatist pingutamist. Loomulikult elurütmis elab veel vaid maainimene, kellele loodus ja loomad määravad õige aja tööks ja puhkuseks. Linnainimesed tihti ei tea, mis on puhkus. Pärast päevatööd kutsuvad neid igasugused tegevused ja olemised. See alatine pingulolek kurnab jõudu ja rikub tervist.

Inimese keha ja vaim nõuavad pingutuse ja lõtvuse, töö ja puhkuse rütmilist vaheldust. Kõige loomulikult abinõu pingutusest ja väsimusest vabanemiseks on magamine. Muidugi on väljapuhkamine võimalik ainult siis, kui magamaheitmine toimub õigel ajal.

Kes on oma kutsetöösse süvenenud, või kes on end ülepingutanud, nende aju töötab edasi ka magamise ajal, sest nad ei saa mõtetest vabaneeda ja end rahule jätta. Neil tuleks teha magama heites lõtvumise harjutusi, nimelt püüda end vabastada igasugusest pingulolekust.

Enne magama heitmist olgu mingi tegevus, mis ei kuluta jõudu, vaid elustab ja laseb päevamuredel ununeda. Selleks oleks nimetada õhtune jalutuskäik, tund kerget aiatööd, kerge võimlemisharjutus või rõõmus vestlemine. See ajutegevuse väljalülitamine võimaldab sügavama une, kuna kehalised liigutused kutsuvad esile täielikuma vereringvoolu.

Üldse puhkamine ei tähenda paigalseismist ja mitte-midagi-tegemist, tühja-jooksmist ja hinge rikkuvat igavust, vaid puhkamine on mõistuslikult korraldatud tegevuseta-olek. Õige

Ürgse looduse keskel.

ris suri juba esimesel aastal sellesse haigusse 25% vangide üldarvust. Samuti beberi on valgele palju ohtlikum kui pärismaalasele.

Kõik need kahjud ja kahjurid mõjuvad kaasa, et teha paradiislikult ilusaid ja loodusevaradelt uskumatult rikkaid ürgmetsaalasid „roheli-seks põrguks“. Hügelalad ootavad uurimist ja avastamist. Mõnedest aladest, nagu Orinoco allika piirkond, ei teata tänapäevgi rohkem kui 300 aastat tagasi. Milline tohtu põld uurijate, arstide, misjonäride, õpetajate ja inimesesõprade teotsemiseks lebab ürgmetsahiiglaste varjus!

(Järgneb)

eneselõdvalelaskmine on kooskõlas kutsetöö nõuetega: kes teeb rasket kehalist tööd, vabaneb pinevusest muusikat või loengut kuulates, kuna vaimsel ja paigalseismist nõudval tööalal töötaja puhkab kerge kehalise tegevuse juures.

Kui aga töö enam ei edene, alatihi esinevad nurjumised, väheneb kiirus, siis on viimne aeg seisukorda parandada; mootor on tuliseks jooksnud ja nüüd tuleb peatuda, et ei tuleks katastroofi. Siis on kõige parem, kui võtta üks päev korralikuks puhkuseks. Looduses või uues kohas viibides võib koguda uut jõudu. Vahest on ka see jõudu kulutav. Siis on veel mõjuvam ravi-vahend, mis pealegi ei maksa midagi, nimelt magamisravi. See on nii lihtne: üks päev voodis olla ja magada nii palju kui saab. Jätke ära unerohud ja muud arstimid, loobuge ka igasugusest meelelahutusest sel päeval. Tihti meelelahutus tekitab pettumuse ja pinevuse, mis hävitab lõtvumise kasu. Ainult soe tekk, kinnine eesriie ja lukustatud uks — muud midagi ei ole tarvis, et saada võitu väsimusest ja roidumusest ning omada jälle jõu- ja värskusetunnet.

Magamise ajast tuleb enam-vähem kinni hoida. Õhtul tuleb varem magama minna ja hommikul varem üles tõusta. Kell 10—11 õhtul on õige aeg magama heita. Kui aga mõnikord tungivatel põhjustel tuleb talitada teisiti, siis ei pea kujutlema, et sellega sünnib suur kahju. Kartus mõjub kahjulikumalt kui ebasoodne olukord ise.

Et uni kergesti tuleks, on tarvis: 1) väsimustunne, 2) võtta rahulik asend ja lasta end lõdvaks, 3) sulgeda silmad, 4) tahta magama jääda, 5) kutsuda esile mälestus eelmisest magamisest.

On olemas võimalus, kuidas pinevusest ja mõtetest vabaneeda. Selleks tuleb teha korduvalt harjutusi. Lamades laseme keha lõdvaks, ja ise mõtleme, et keha muutub lõdvaks. See rahustab suurepäraselt. Me soodustame sellega vere ringvoolu ja südame tegevust, et puhkus oleks täielik.

Hommikul ärgates ei peaks enda üle halastavalt mõtlema, et ei ole saanud küllalt magada. Natukeseks ajaks veel magama jääda ei too värskust, vaid just kurnab jõudu. Seepärast on tarvis ärgates kohe tõusta.

„Meie Aeg“ ilmub kord kuus. Toimetuse ja talituse Tallinnas, Merepuistee 14-a. Vastutav toimetaja: M. Bärengrub. Abitoimetaja: H. Pilt. S. P. A. Eesti Liidu väljaanne. Tellimine kõigist postiasutustest. Tellimishind aastaks 2 kr. 50 s., poolaastaks 1 kr. 30 s.

Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisuse trükikoda, Pikk tän. 2.
Ilmunud 20. veebruaril 1939.

HIND 25 SENTI.